

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Παιδεία που ποδηγετεί στην ακοινωνησία

Χρήστος Γιανναράς 10/01/21, εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε κοινωνίες παρακμής, δηλαδή «ανεπαισθήτως» παραιτημένες από την κριτική σκέψη, οι πολίτες – πελάτες της εφημερίδας θέλουν (συνειδητά ή ανεπίγνωστα) οι «απόψεις» που δημοσιεύονται στις στήλες της να επιβεβαιώνουν τις δικές τους βεβαιότητες – πεποιθήσεις. Διαβάζουν εφημερίδα, όχι για να πληροφορηθούν τα συμβαίνοντα, αλλά για να απολαμβάνουν θωρακισμένες με κύρος τις επιλογές – απόψεις τους. Ειδικά οι αγοραστές – αναγνώστες εφημερίδων που κυκλοφορούν ως «επίσημα όργανα» κάποιων κομμάτων, αρνούνται την πληροφόρηση – ενημέρωση για τα όσα συμβαίνουν γύρω τους και στον κόσμο, θέλουν να ξέρουν μόνο τι το κόμμα τους εντέλλεται να πιστεύουν ότι συμβαίνει. Γι' αυτό και, από το πόσα φύλλα πουλάνε οι κομματικές εφημερίδες, συμπεραίνουμε το επίπεδο νοημοσύνης (IQ) των ατόμων της συγκεκριμένης κοινωνίας.

Βέβαια, η πιστοποίηση και αιτιολόγηση της παρακμής προϋποθέτει συνειδητά κριτήρια προσδιορισμού της ακμής. Και η αντιθετική διαστολή ακμής και παρακμής δεν βασίζεται στα ίδια για όλους κριτήρια. Υπάρχουν στην ελλαδική κοινωνία δημόσια πρόσωπα, με εντυπωσιακούς τίτλους και αξιώματα, που διακηρύττουν ακμάζουσα λ.χ. την παιδεία, έστω κι αν πλεονάζει η αγλωσσία – ασκεψία – θέλουν το σχολείο να ετοιμάζει ξυλουργούς, υδραυλικούς, μηχανουργούς, τεχνίτες μετάλλων, «χρήσιμα» επαγγέλματα, που ενδιαφέρουν την αγορά!

Τριάντα δύο υπουργοί Παιδείας στα τελευταία σαράντα επτά χρόνια, και δεν βρέθηκε ούτε ένας, έστω μία μοναδική περίπτωση, που να δείξει ότι αντιλαμβάνεται την κοινωνική – πολιτική δυναμική του σχολείου. Παγιωμένη και αδιατάρακτη, στην ελλαδική κοινωνία, η βεβαιότητα ότι το σχολείο είναι χρηστικό, έχει μοναδικό στόχο την πρακτική ωφελιμότητα: Να πάει το παιδί στο σχολείο, «για να πάρει εφόδια» – «να έχει ένα χαρτί, να βρει μια δουλειά, να κερδίζει το ψωμί του».

Δεν υπήρξε ποτέ, στην κρατική Ελλάδα, υπουργός Παιδείας που να ψελλίσει, έστω, απόηχο της ελληνικής εκδοχής για την Παιδεία. Οτι το παιδί πηγαίνει στο σχολείο, όχι για να «ωφεληθεί», αλλά για να ενταχθεί στη χαρά των σχέσεων, να μάθει να προσφέρει, να κοινωνεί τη ζωή, τη γνώση, να κάνει φίλους που θα τον συντροφεύουν ισόβια. Στο σχολείο ετοιμάζεται, όχι για να διεκδικεί ατομικά, εγωκεντρικά «δικαιώματα», αλλά να χαρίζει, να μοιράζεται: το κολασιό του, το παιχνίδι του, τις δυσκολίες, τις χαρές του – πηγαίνει στο σχολείο για να γίνει πολίτης, να μετέχει στα κοινά, να έχει υπεύθυνη γνώμη, να σέβεται τη διαφορετική άποψη. Να τον συνεπαίρνει η άμιλλα, να χαίρεται την αριστεία, τη συνεργασία.

Τίποτε από αυτά σήμερα. Είναι αμφίβολο αν κατανοούν τη γλώσσα μιας τέτοιας εκπαιδευτικής πολιτικής εξυπνότατοι πρώην Παιδείας ή «προσοδευτικές» απομιμήσεις τους επικαιρικές. Μοιάζει να έχουμε οριστικά επιλέξει τον ζυγό της στυγνής χρησιμοθηρίας, μάλλον ανυποψίαστοι για τις συνέπειες. Γι' αυτό και, εντελώς αυτονόητα, οι κυβερνήσεις που μας κυβερνούν, ανεξάρτητα από το πώς αυτοδιαφημίζονται, ακολουθούν την εντελώς ίδια εκπαιδευτική πολιτική, σαράντα επτά χρόνια τώρα.

Διά του λόγου το αφαλές, ας θυμηθούμε τη συντελεσμένη πια, δεκαετίες τώρα, υποκατάσταση του σχολείου από το «φροντιστήριο» – το φροντιστήριο «έργο», το σχολείο «πάρεργο», και κανένας δεν μιλάει για τις κοινωνικές επιπτώσεις αυτής της εγκληματικής διαστροφής. Δεν μπορεί μια κοινωνία να διολισθήσει σε χαμηλότερο επίπεδο μορφωτικής αγωγής, εξευτελισμού του εκπαιδευτικού υπουργήματος. Το «φροντιστήριο» αυτονόητο στη μέση παιδεία, είναι η ντροπή της σύγχρονης Ελλάδας, η πιο καταστροφική υπονόμηση της ιστορικής επιβίωσης του Ελληνισμού.

«Ντροπή», «ιστορική επιβίωση»: λέξεις κενές, δίχως εμπειρικό σημαίνόμενο για πρώην και νυν υπουργούς Παιδείας. Δεν τους αγγίζει, όσες φορές κι αν τεθεί, το μακάβριο ερώτημα: Γιατί το Ελληνόπουλο, από το Δημοτικό ως το Πανεπιστήμιο, καταστρέφει με ψυχοπαθολογική manía ό,τι είναι δημόσιο; Του παραδίδεις καινούργιο, καλοφτιαγμένο σχολικό ή πανεπιστημιακό κτήριο, ζηλευτό. Και σε τρεις μήνες το Ελληνόπουλο το έχει ατιμάσει, ευτελίσει, καταστρέψει. Με τον σουγιά, τον μαρκαδόρο, το σπρέι, την αφισκόλληση. Γιατί; Ποιον εκδικείται; Γιατί αχρηστεύει τα σήματα και τις πινακίδες της τροχαίας κυκλοφορίας; Γιατί θέλει να ταλαιπωρεί, με παθιασμένο σαδισμό, τους άγνωστους συμπολίτες του; Ας τολμούσε ένας, οποιοδήποτε κόμματος, υπουργός Παιδείας ή Πολιτισμού να αναμετρηθεί με αυτά τα ερωτήματα.

Έχει καίρια σημασία τα ουσιώδη να επαναλαμβάνονται: Η Δημοκρατία δεν είναι συνταγή, είναι

κατόρθωμα. Δεν αρκεί να έχεις Βουλή, εκλογές, Δικαστήρια, εποπτικές και ελεγκτικές Αρχές, για να έχεις δημοκρατία. Όταν δεν κατορθώνεις το κατόρθωμα, κάποια, οποιαδήποτε κρίσιμη για το πολίτευμα κοινωνική ομάδα οφείλει να υπερασπίσει τη Δημοκρατία. «Διά παντός μέσου», επιτάσσει το Σύνταγμα (άρθρο 120, 4). Να συντηρείται η κατάλυση της Δημοκρατίας με πρόσχημα τις επιφάσεις Δημοκρατίας, είναι μόνο απάτη.

(ΔΙΑΣΚΕΥΗ)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Κωστής Παλαμάς, “Στον Δάσκαλο”

“Σμίλεψε πάλι, δάσκαλε, ψυχές!
Κι ότi σ’ απόμεινε ακόμη στη ζωή σου,
Μην τ’ αρνηθείς! Θυσιάσέ το ως τη στερνή πνοή σου!
Χτίσ’ το παλάτι, δάσκαλε σοφέ!

Κι αν λίγη δύναμη μεσ’ το κορμί σου μένει,
Μην κουρασθείς. Είν’ η ψυχή σου ατσαλωμένη.
Θέμελα βάλε τώρα πιο βαθειά,
Ο πόλεμος να μη μπορεί να τα γκρεμίσει.

Σκάψε βαθειά. Τι κι’ αν πολλοί σ’ έχουνε λησμονήσει;
Θα θυμηθούνε κάποτε κι αυτοί
Τα βάρη που κρατάς σαν Άτλαντας στην πλάτη,
Υπομονή! Χτίζε, σοφέ, της κοινωνίας το παλάτι ...”

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ ΠΡΩΤΟ

Να παρουσιάσετε , μέσα από το κείμενο 1, το ρόλο που έχει το σχολείο σήμερα και το ρόλο που θα έπρεπε να έχει, κατά τον συντάκτη του κειμένου

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. Να χαρακτηρίσετε Σ (σωστό) ή Λ (λάθος) τις προτάσεις που ακολουθούν και στηρίζονται στο κείμενο 1

Α. Οι κοινωνίες της παρακμής είναι αυτές που οι πολίτες τους δεν είναι αρκετά μορφωμένοι

Β. Υπάρχουν στην ελλαδική κοινωνία δημόσια πρόσωπα, με εντυπωσιακούς τίτλους και αξιώματα, που θέλουν το σχολείο να ετοιμάζει κριτικά σκεπτόμενους πολίτες.

Γ. Το φροντιστήριο , δεκαετίες τώρα έχει υποκαταστήσει το σχολείο

Δ. Πολλές φορές οι μαθητές καταστρέφουν ότι είναι δημόσιο με ψυχοπαθολογική μανία

Ε. Η Δημοκρατία δεν είναι συνταγή, είναι κατόρθωμα.

Μονάδες 10

2. Να βρεθεί και να δικαιολογηθεί το είδος της σύνταξης στο επόμενο απόσπασμα από το κείμενο 1 (μονάδες 5) και να γίνει αλλαγή στην αντίθετή της (μονάδες 5)

« Γί' αυτό και, εντελώς αυτονόητα, οι κυβερνήσεις που μας κυβερνούν, ανεξάρτητα από το πώς αυτοδιαφημίζονται, ακολουθούν την εντελώς ίδια εκπαιδευτική πολιτική, σαράντα επτά χρόνια τώρα».

Μονάδες 10

3. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου 1, με άλλες, σημασιολογικά ισοδύναμες, στο παρακάτω απόσπασμα.

«Τίποτε από αυτά σήμερα. Είναι αμφίβολο αν κατανοούν τη γλώσσα μιας τέτοιας εκπαιδευτικής πολιτικής εξυπνότατοι πρώην Παιδείας ή «προοδευτικές» απομιμήσεις τους επικαιρικές. Μοιάζει να έχουμε οριστικά επιλέξει τον ζυγό της στυγνής χρησιμοθηρίας, μάλλον ανυποψίαστοι για τις συνέπειες. Γί' αυτό και, εντελώς αυτονόητα, οι κυβερνήσεις που μας κυβερνούν, ανεξάρτητα από το πώς αυτοδιαφημίζονται, ακολουθούν την εντελώς ίδια εκπαιδευτική πολιτική, σαράντα επτά χρόνια τώρα».

Μονάδες 10

4. Να βρείτε και να τεκμηριώσετε (με χωρία του κειμένου) τον τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου 1

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ ΤΡΙΤΟ

Ποιο είναι το βασικό θέμα που θίγει το κείμενο 2 (μονάδες 10) και με ποιους κειμενικούς δείκτες-τουλάχιστον τρία παραδείγματα- στηρίζεται; (μονάδες 5) . Να το αναπτύξετε σε ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

Σε ένα άρθρο, που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, καλείστε ως μαθητής/τρια, στο πλαίσιο ημερίδας που διοργανώνει ο δήμος σας με θέμα «η παιδεία στη σύγχρονη εποχή», να αναφερθείτε στους προβληματισμούς σας για το εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα και να προτείνετε τρεις τουλάχιστον αλλαγές –μεταρρυθμίσεις , που πρέπει να γίνουν για να αποκτήσουμε ένα ποιοτικότερο εκπαιδευτικό σύστημα.

Μονάδες 30